

Уводна реч

Једанаести број часописа *Књиженство* излази на крају друге године пандемије, године која нас је уморила очекивањем завршетка овог болесног стања и прераним одласцима. „Нова нормалност“ продрла је у све поре наших живота.

Да ли нам књижевност коју представљамо говори о оваквим временима? И те како! Показује нам да је одувек било не само периода већ и дуготрајних стања угрожености и страха, с једне, и борбе за достојанствени живот, с друге стране. О таквим делима је реч у десет текстова у овом броју, у рубрици „Женска књижевност и култура“. Почињемо из далека, од кинеске књижевности и приповедака Џанг Аилинг о приватним животима у време великих преокрета и женским ликовима који покушавају да се у тим сударима старог и новог ослободе патријархалних стега. Потом се упознајемо с аутобиографијама далитских жена које су потлачене и од стране кастинског уређења у Индији, али и од патријархата који одређује односе међу самим Далитима.

Следећа три рада настала су у оквиру семинара *Жене у балканској књижевности и култури* одржаног онлајн током 2020. године. Семинар организују и воде Миглена Дикова Миланова с Универзитета у Генту и Аделина Ангушева-Тиханов с Универзитета у Манчестеру. Оне су и уредиле овај мали темат, на чему им захваљујемо. Први рад у темату, а трећи у рубрици „Женска књижевност и култура“, говори о грчкој песникињи Катерини Ангелаки-Рук и њеном читању мита о Пенелопи. Наредни текст се бави радом румунске критичарке Монике Ловинеску и њеним приступом књижевности који је спајао етичко и естетичко. Завршни рад у овом блоку бави се субверзивним стратегијама у делима ауторки које преокрећу традиционални однос уметничког стварања и инспирације представљене ликовима муза. С обзиром на то да је реч о ауторкама из „региона“, овај текст спаја темат о женама у култури Балкана с наредним радом, шестим у рубрици „Женска књижевност и култура“, који се бави транснационалношћу у постјугословенском антиратном женском есеју. Транснационална књижевност тема је и следећег текста: он је посвећен роману Елвире Мујчић о језику и имигрантском искуству стицања новог идентитета. Текст о *Мемоарима* Теодоре Космовске Крајевске упознаје нас с пољском лекарком која је у Босни и Херцеговини настојала да еманципује жене у погледу односа према здрављу и телу, делећи с њима двоструку потлаченост – националну и родну. Претпоследњи текст у овој рубрици јесте резултат истраживања о Лели Давичо и он нас суочава с краткотрајним памћењем друштва када је реч о

достигнућима жена. На самом крају ове рубрике поново одлазимо далеко у географском погледу – реч је о раду о роману Луисе Валенсуеле, аргентинске ауторке која своју јунакињу приказује на фону друштвених преокрета у Аргентини током шездесетих година прошлог века. Попут приповедака кинеске ауторке, представљених у првом тексту, и овде је интимни свет попрште смене идеологија у којима жене увек остају *друго* или бивају још снажније маргинализоване.

И остали радови које доносимо у овом броју сведоче о напорима да се дела жена опишу и упамте да бисмо их претворили у трајно наслеђе. Пети део библиографије часописа *Женски свет: лист добротворних задруга Српкиња*, који је излазио од 1886. до 1914, обухвата четири године излажења часописа, од 1904. до 1907, и део је тих сведочанстава.

У овом броју, у рубрици „Интервју“, упознајемо кроз разговор Сибелан Форестер, преводитељку и професорку славистике с Универзитета у Свортмору, у Пенсилванији.

Прикази и по броју и по темама показују разноврсност продукције о женској култури и стваралаштву. Почињемо од сјајне монографије посвећене Женском друштву; следи књига о радницама и активисткињама у Осијеку између два рата. Три наредне књиге које наше сараднице представљају јесу зборници. Први је сачињен од текстова с конференције о научницама, одржане у САНУ у фебруару 2020, а други је зборник радова о положају удовица у Србији. Следи књига текстова посвећених сећању на Марину Благојевић Хјусон који говоре о њеном раду и животу, или се баве областима које је она отварала и освајала. Књижевном стваралаштву жена посвећене су публицистичка књига заснована на биографији и писмима Милене Павловић Барили, зборник који нас упознаје са словенским књижевницама и пројектом Форума словенских култура, као и дигитални уџбеник о књижевницама. На самом крају ове рубрике представљамо и једну брошуру о изумитељкама.

У рубрици „Догађаји“ кратко извештавамо о два догађаја која су се одиграла уживо, што постаје права реткост – књижевној вечери посвећеној поезији Марије Кнежевић и откривању спомен-плоче Јелици Беловић-Бернациковској.

Толико о тешким временима, о читању и учењу из прошлости, о борбама и памћењу.

Биљана Дојчиновић, главна и одговорна уредница